

Guidelines for Internal Educational Quality Assurance Management Using Noble Eightfold Path Principles in Small Schools in Ron Phibun District under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

Nongsakran Yodduangjai^{1*} Boonlert Wiraponkan¹ Preecha Shamakhi¹ and Apijit Nanakorn¹

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: jin_nongsakran@hotmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to (1) study the management of internal quality assurance in small schools, (2) explore management approaches to internal quality assurance in small schools using the Noble Eightfold Path, and (3) present and evaluate management approaches to internal quality assurance in small schools using the Noble Eightfold Path. This study is qualitative research, collecting data through in-depth interviews with 15 stakeholders, studying expert interviews with 5 individuals, and conducting focus group discussions with 7 experts. The data were analyzed inductively. The study findings reveal that: 1) The management of internal quality assurance in small schools consists of 6 steps: (1) setting educational standards for the institution, (2) developing a plan for educational management, (3) implementing the educational management plan, (4) evaluating and verifying the quality of education within the institution, (5) monitoring the outcomes to improve the institution's quality according to educational standards, and (6) preparing a self-assessment report. It was found that there are issues such as lack of budget, lack of personnel, lack of knowledge and understanding, delayed and outdated operations, and that quality assurance has become the responsibility of one individual, whereas everyone should contribute. 2) The management approach to internal quality assurance consists of 6 steps, integrating the Noble Eightfold Path, which includes: (1) consulting and jointly deciding on standards and target values, (2) sharing responsibility in developing the educational management plan, (3) collaboratively implementing the educational management plan, (4) sharing responsibility for evaluating and verifying the quality of education, (5) jointly reviewing the operational results to improve the institution, and (6) consulting together to prepare the self-assessment report. 3) The presentation and evaluation of management approaches to internal quality assurance in small schools using the Noble Eightfold Path showed that all experts agreed that these approaches are appropriate, feasible, and beneficial for effective internal quality assurance management in educational institutions.

Keywords: Management of Quality Assurance, Eightfold Noble Path, Small School

แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภออ่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

นงสคราญ ยอดดวงใจ^{1*} บุญเลิศ วีระพรกานต์¹ ปรีชา สามัคคี¹ และ อภิจิตร ณ นคร¹

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: jin_nongsakran@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก (2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ศึกษาแนวทางสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน (1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ (6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง พบว่า ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติงานล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลายเป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งทุกคนควรช่วยกัน 2) แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 6 ขั้นตอน โดยบูรณาการหลักอริยมรรคคือ (1) ปรัชญาหรือคิดและตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมาย (2) รับผิดชอบร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (3) ดำเนินการร่วมกันตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) รับผิดชอบร่วมกันในการประเมินผลตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (5) ดำเนินการร่วมกันในการตรวจสอบผลการดำเนินงานมาพัฒนาสถานศึกษา (6) ปรัชญาหรือร่วมกันในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกรูป/คน เห็นว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพได้

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา, หลักอริยมรรค, โรงเรียนขนาดเล็ก

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเปิดเผยต่อสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562) การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและมั่นใจว่าได้มาตรฐาน การประเมินคุณภาพจะช่วยพัฒนาการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายนอก

เป็นการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานในระบบการประกันคุณภาพจะช่วยให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและผู้เรียนได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา.

การประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวง ได้กำหนดกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ไว้ด้วยกัน 6 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งงานประกันคุณภาพศึกษานั้น ส่วนใหญ่ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดการตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็น ขาดการสร้างร่วมมือร่วมใจ จึงทำให้ไม่สามารถสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), 2561)

โรงเรียนขนาดเล็กคือ โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ในอำเภอร่อนพิบูลย์มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11 โรงเรียน การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอร่อนพิบูลย์พบว่า ปัญหาหลักคือจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่น้อยเกินไป เมื่อเทียบกับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลให้การดำเนินงานมีความยากลำบากในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน และทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมมือกันด้วยความสามัคคี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2566) เป็นตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้นำหลัก อริยมรรคมาใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เนื่องจากหลักอริยมรรคเป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการและการทำงานร่วมกันในบริบทของสถานศึกษา อริยมรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) สัมมาวาจา (วาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ) สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีพชอบ) สัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ) สัมมาสติ (ความระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ความตั้งมั่นชอบ) การนำหลักอริยมรรคมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในองค์กรการศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การบูรณาการหลักธรรมดังกล่าวเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพการศึกษา จะช่วยเสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเข้มแข็งทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประสพการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ประสพการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน ประสพการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประเด็นการร่างกระบวนการ 3) นำฉบับร่างแนวทางปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับฉบับร่าง และนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและใช้เกณฑ์ในการวัดค่าดัชนี ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และตรวจสอบความถูกต้องมาจัดทำแบบสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก การสร้างเครื่องมือ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติมและ 2) นำร่างแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม การสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำฉบับร่างมาประเมินความเป็นไปได้ที่ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมินความเป็นไปได้ ที่ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) แบบสนทนากลุ่มใช้ฉบับร่างแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้ (1) ชั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบปัญหาที่จะเข้าไปศึกษาได้ (2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ชั้นแนะนำตัวผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล (4) สัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 1) ชั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ชั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้วิจัยจัดการประชุมแบบสนทนากลุ่ม 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มพร้อมด้วยแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และข้อสรุป เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

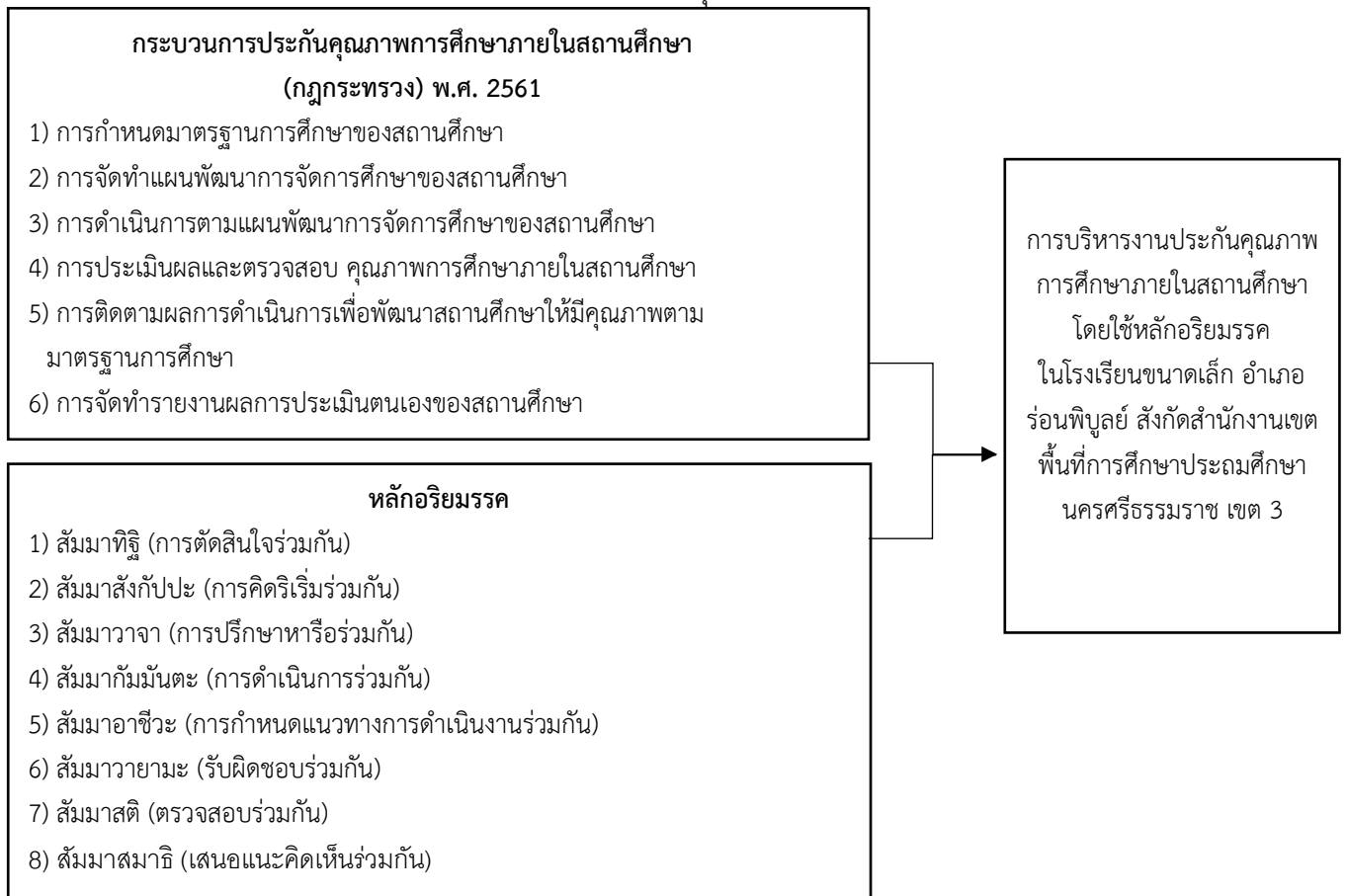
4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น และแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอผลการศึกษาศึกษาสภาพ

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาศึกษาในการจัดทำร่างแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก สร้างเป็นแนวทางตามผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิตามกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

4.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการโดยการนำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถสรุปแผนภาพกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอรัตนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน ครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11 คน รวม 15 คน มีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพปัญหา ดังนี้ โรงเรียนได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การดำเนินการยังมีปัญหา เนื่องจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้บางมาตรฐานไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ การกำหนดมาตรฐานต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา แต่บางครั้งก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง และครูยังขาดความรู้ในการจัดทำแผน จึงทำให้ค่าเป้าหมายสูงเกินความสามารถในการดำเนินการ การดำเนินการล่าช้าและไม่ทันสมัย รวมทั้งโรงเรียนไม่ได้เสนอโครงการแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษา การประเมินผลการศึกษาภายในยังไม่ได้นำผลการประเมินอย่างครบถ้วนและขาดการจัดทำรายงานผลที่ชัดเจน ทำให้ข้อบกพร่องไม่ได้รับการแก้ไข โรงเรียนมีการประชุมภายในเพื่อสร้างความเข้าใจในการประเมินคุณภาพภายในและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพ แต่ยังขาดการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาได้ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้มีการกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาแต่บางครั้งก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก” D1 (4 กรกฎาคม 2567)

“ผมมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่บางมาตรฐานอาจยังไม่เข้าใจชัดเจนในมาตรฐานนั้น ๆ” T1 (8 กรกฎาคม 2567)

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า มีการกำหนดมาตรฐานตามบริบท จุดเน้น เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษา แต่อัตลักษณ์หรือจุดเน้นไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเท่าที่ควร” T2 (5 กรกฎาคม 2567)

2. แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอรัตนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนได้รับรางวัล IQA award จำนวน 1 คน ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ สพ.นศ.3 จำนวน 1 คน อาจารย์มหาวิทยาลัยหลักสูตรครุศาสตร์ จำนวน 1 คน รวม 5 คน มีความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา ควรให้มีการร่วมมือรับผิดชอบ (สัมมาวาจา) โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน (สัมมาวาจา) ตัดสินใจร่วมกัน (สัมมาทิฐิ) โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน (สัมมาอาชีวะ) ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 มาตรฐานและเกณฑ์คุณภาพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา คำนึงถึงจุดเน้นของต้นสังกัดพร้อมกำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน จากนั้นนำเสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาและให้ความเห็นชอบเมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ครูผู้รับผิดชอบจะเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบ

2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาปรึกษาหารือระหว่างผู้บริหารและครู (สัมมาวาจา) โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บริหาร, ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา, ครู, นักเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกัน (สัมมาสัมมันตะ) ในการวางแผนพัฒนาแผนการศึกษาในระยะเวลา 3-5 ปี ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะร่วมกัน (สัมมาอาชีวะ) ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ (สัมมาวายามะ) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทางวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป รวมทั้งนโยบายจากต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษา จะพิจารณาและให้ความเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนา สถานศึกษาต่อไป

3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน (สัมมาวาจา) โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารและครู เพื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายจาก แผนพัฒนา รวมถึงงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งประกอบด้วย โครงการ กิจกรรม วิธีการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ แผนปฏิบัติการประจำปีจะเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ หรือไตรมาส พร้อมทั้งรายงาน สรุปลผลการดำเนินโครงการ รวมถึงการรายงานโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ พร้อมเหตุผล เพื่อเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงและพัฒนา

4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการ ศึกษา ประชุมปรึกษาหารือ (สัมมาวาจา) และตัดสินใจร่วมกัน (สัมมาทิฐิ) ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินแผนปฏิบัติการประจำปี โดยร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในปีการศึกษาและติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา พร้อมนำผลการประเมินมาทบทวนและอภิปรายร่วมกัน (สัมมาอาชีวะ)

5) การติดตามผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหาร ประชุมครูและบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน โดยเริ่มต้นจากการ นิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ในชั้นเรียน พร้อมกับการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายในที่เหมาะสมตาม สภาพจริง ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาภายใน และนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบถึงความ สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอ้างอิงจากตัวบ่งชี้และ ประเด็นพิจารณาที่กำหนดไว้ ตามเป้าหมายและประเด็นคุณภาพของงานในแต่ละฝ่าย หลังจากนั้นจะนำผลที่ได้มาวาง แผนการประกันคุณภาพในระดับโรงเรียนและห้องเรียน รวมทั้งการปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ในครั้งถัดไป โดยผู้บริหารและครูร่วมกันรับผิดชอบในการจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของ สถานศึกษา

6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันคิด (สัมมาสังกัปปะ) และตัดสินใจ (สัมมาทิฐิ) ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทั้งหมด การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ นำมาจัดทำรายงานผลการประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยร่วมกันตรวจสอบข้อมูลและจัดทำรายงาน (สัมมาวายามะ) จากนั้นนำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินการร่วม (สัมมาอาชีวะ) จะมีการรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ผลให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า ควรนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis เพื่อประชุมร่วมกันในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ของสถานศึกษา ” D1 (5 สิงหาคม 2567)

“ผมมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารและครูประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดปฏิทินการนิเทศและกิจกรรม ต่าง ๆ ภายในปีการศึกษาพร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมนำผลการประเมินมา ทบทวนและอภิปรายร่วมกัน” T1 (6 สิงหาคม 2567)

“กระผมมีความคิดเห็นว่าการจัดทำรายงานผลการประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ควรประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลก่อนจัดทำรายงาน” T2 (6 สิงหาคม 2567)

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอรัตนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษากว่า 1 รูป ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนได้รับรางวัล IQA award จำนวน 2 คน รวม 7 คน มีความคิดเห็นว่าการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อสรุปว่ามีความเป็นไปได้ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอรัตนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายของสถานศึกษา 2) การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และหลักอริยมรรค ประกอบด้วย 1) สัมมาทิฐิ : การตัดสินใจร่วมกัน 2) สัมมาสังกัปปะ : การคิดริเริ่มร่วมกัน 3) สัมมาวาจา : การปรึกษาหารือร่วมกัน 4) สัมมาภังคะ : การดำเนินการร่วมกัน 5) สัมมาอาชีวะ : การกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน 6) สัมมาวายามะ : รับผิดชอบร่วมกัน 7) สัมมาสติ : ตรวจสอบร่วมกัน 8) สัมมาสมาธิ : เสนอแนะคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงทำให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพได้

ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่าการนำข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อันจะส่งผลดีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นทางเลือกสำหรับสถานศึกษาอื่น ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” D1 (4 ธันวาคม 2567)

“ผมมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็กนี้ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้” T1 (4 ธันวาคม 2567)

“กระผมมีความคิดเห็นว่าการนำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึง ทำให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานให้เกิดความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น” T2 (4 ธันวาคม 2567)

อภิปรายผล

สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 6 ขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมาย แต่ขาดความรู้ในการกำหนดค่าเป้าหมายและบางมาตรฐานไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะขาดงบประมาณและบุคลากร การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษามักมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ครูยังขาดความรู้ในการจัดทำแผน และแผนปฏิบัติการประจำปีล่าช้า ไม่ทันสมัย การประเมินผลการศึกษาภายในโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดการติดตามผลและการ

จัดทำรายงานผล การติดตามและการพัฒนาไม่ตรงกับมาตรฐานที่กำหนด ส่วนการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองล่าช้า และไม่ครบถ้วนเนื่องจากขาดบุคลากร งบประมาณ และความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นภกช สาค (2559) พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีการแต่งตั้ง คณะทำงาน แต่คณะทำงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา บางครั้งไม่ได้วางแผนการดำเนินงาน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสารสนเทศยังครบถ้วน และไม่ได้นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับ กานต์สินี วาดวงศ์ และ ประเสริฐ เรืองนงการ (2561) พบว่า การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามแนวทางการประกันคุณภาพ ภายในที่เหมาะสม ซึ่งไม่เป็นไปตามกิจกรรมหลัก 2 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบ บริหารสารสนเทศ 2) การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้ว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพมีลักษณะปัญหาเหมือนกันแม้ขนาดโรงเรียนจะต่างกัน การบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับระบบและแนวทางการบริการจัดการเป็นสำคัญ และต้องทำความเข้าใจสร้างความ ตระหนักรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง

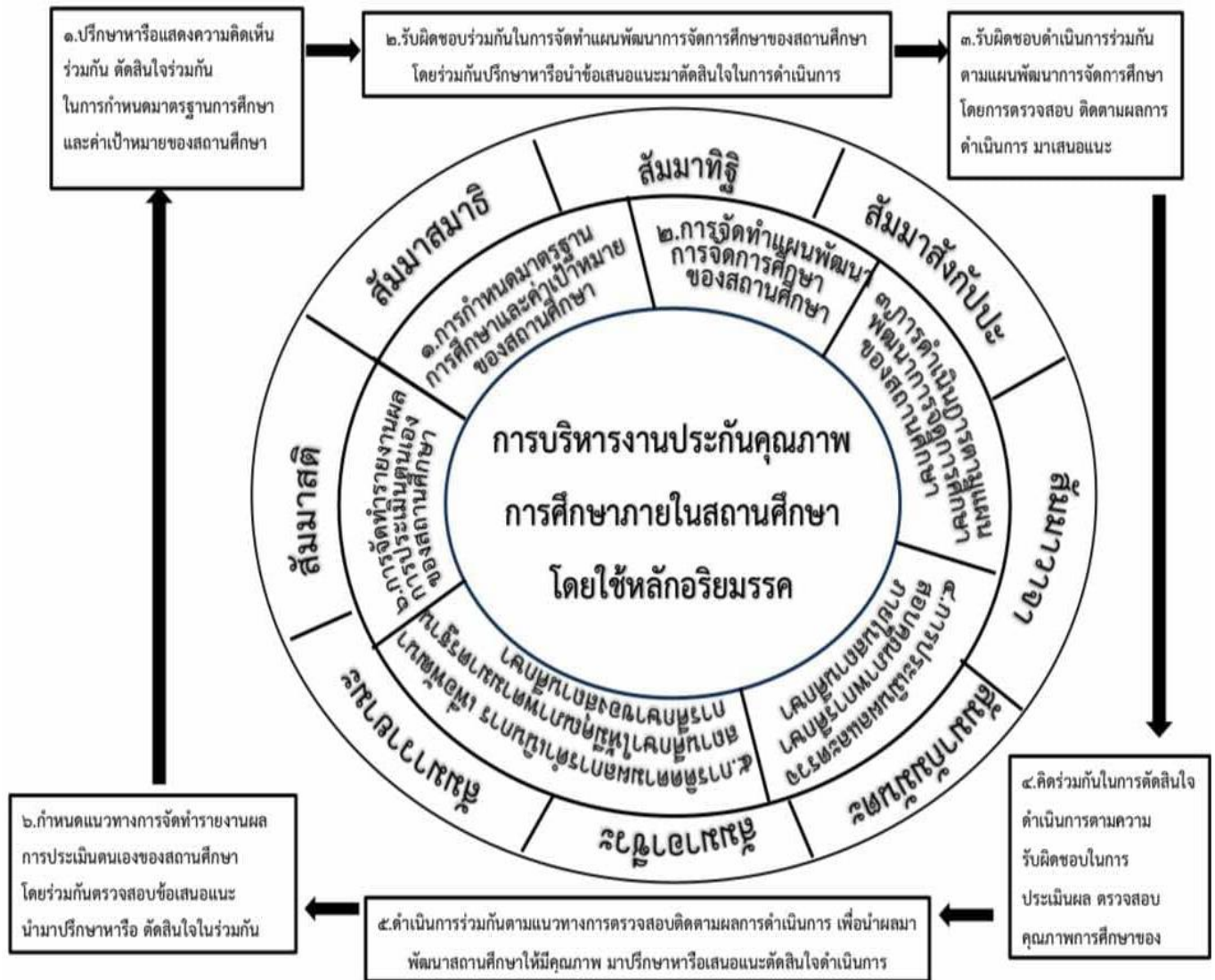
แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรค ในโรงเรียน ขนาดเล็ก มี 6 ขั้นตอน 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยนำหลักอริยมรรค 8 ประการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลัก อริยมรรค เป็นทางแห่งความสำเร็จ เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสำเร็จครบทั้ง 6 ขั้นตอน รวมถึงบุคลากรทุกคนได้ช่วยกันรับผิดชอบและมีส่วนร่วมให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ สำเร็จเป็นไปตามระบบของการประกันคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร คดเกี่ยว (2562) พบว่า มรรคมีองค์ 8 สามารถ นำมาใช้ในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศได้ โดยเริ่มต้นจากสัมมาทิฐิ ซึ่งคือความเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่าง ๆ บนโลก เมื่อเข้าใจถูกต้องแล้ว ความคิดและการกระทำที่ดียิ่งจะตามมา เช่น สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา และสัมมาภังคะ การประกอบอาชีพที่เหมาะสม (สัมมาอาชีวะ) จะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ดี การฝึกปฏิบัติ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิจะช่วยเสริมการปฏิบัติมรรคมีองค์ 8 อย่างครบถ้วน ส่งผลให้สมดุลของระบบนิเวศ เกิดขึ้นและยั่งยืนได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับ ญัตติยานภรณ์ เริ่มยินดี (2561) พบว่า มีการส่งเสริมให้บุคลากร พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้จริงได้ การสร้างบรรยากาศการ เรียนรู้ที่ดีและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารมี บทบาทในการจัดหาสื่อและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ครูได้รับการสนับสนุนให้ประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริง การนิเทศติดตามการดำเนินงานในด้าน วิชาการก็ถูกส่งเสริมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวทางทางการบริหารงานประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรค นั้นเป็นการนำหลักธรรม อริยมรรคมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เชื่อมโยงกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและกระบวนการดำเนินการตามวงจร PDCA โดยเริ่มจาก การพัฒนาบุคลากรด้วยการประชุมอบรม แล้วบุคลากรนำไปทำงานด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกัน ตรวจสอบ ทุกขั้นตอน ให้มีการจัดทำเครื่องมือเพื่อจัดเก็บข้อมูล เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูล สรุปข้อมูล จัดทำรายงานการประกัน คุณภาพต่อไป

ผลการประเมินการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก นั้น มีแนวทางที่เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเป็นไปได้และสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการบริหารงานประกันคุณภาพได้ดี แนวทางการบริหารนี้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐาน การศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ

5) การติดตามผล และ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง การนำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษามีความสำคัญ โดยประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ 1) สัมมาทิฐิ การมีความคิดเห็นร่วมกัน 2) สัมมาสังกัปปะ การมีความคิดริเริ่มร่วมกัน 3) สัมมาวาจา การปรึกษาหารือร่วมกัน 4) สัมมากัมมันตะ การดำเนินการร่วมกัน 5) สัมมาอาชีวะ การกำหนดแนวทางร่วมกัน 6) สัมมาวายามะ รับผิดชอบร่วมกัน 7) สัมมาสติ การตรวจสอบร่วมกัน 8) สัมมาสมาธิ การเสนอข้อคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้การใช้หลักอริยมรรคทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมและ รับผิดชอบในการประกันคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและ เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ บุญเลิศ วีระพรกานต์ (2567) พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักพุทธธรรม ที่เหมาะสมกับการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ อิทธิบาท 4 มีเหตุผลสอดคล้องกัน กล่าวคือเป็นหลักธรรมที่เป็นหนทางแห่ง ความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความต้องการ ความพึงพอใจที่จะทำ วิริยะ คือ ความเพียร มีความขยันหมั่นเพียร ที่จะทำ จิตตะ คือ ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ มีจิตใจจดจ่อในการทำ ทำด้วยความคิด วิมังสา คือ มีความใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ด้วย เหตุด้วยผล ตรวจสอบงานด้วยความรอบคอบ ปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้อง และยังสอดคล้องกับ ธนัญลีสิขณ์ภัก บำรุงไญุทธ์สกุล (2563) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษา นำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้กับวงจรคุณภาพ PDCA ในทุก ด้าน และส่งเสริมให้บุคลากรสู่การปฏิบัติเพื่อผลสำเร็จอย่างต่อเนื่องจากการศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า แนวทางดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับสถานศึกษาในขนาดต่าง ๆ ได้ และสถานศึกษา ควรพัฒนาคู่มือการดำเนินการหรือการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับ บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ 1) ปรึกษาหารือโดยแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน และแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน 2) รับผิดชอบร่วมกันในการ ดำเนินการตามแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยร่วมกันปรึกษาหารือนำเสนอแนะมา ตัดสินใจในการดำเนินการ 3) รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยมีการตรวจสอบติดตามผล การดำเนินการมาเสนอแนะข้อคิดเห็นร่วมกัน 4) คิดร่วมกันในการตัดสินใจดำเนินการตามความรับผิดชอบในการประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 5) ดำเนินการตามแนวทางร่วมกันในการตรวจสอบติดตามผล การดำเนินการ เพื่อนำผลมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการตรวจสอบมาปรึกษาหารือเสนอแนะตัดสินใจดำเนินการ 6) ดำเนินการตามแนวทางในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยร่วมกันปรึกษาหารือนำเสนอแนะ มาร่วมกันตรวจสอบตัดสินใจในการดำเนินการ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ส่งผลให้การดำเนินล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ และความร่วมมือในการดำเนินงาน ทำให้งานประกันคุณภาพกลายเป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งที่ควรเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคนในสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอริยมรรค ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน และองค์ประกอบทั้ง 8 ประการของ อริยมรรคมีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และส่งเสริมให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบร่วมกัน และการพัฒนาจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรให้การสนับสนุนเชิงระบบและอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล องค์กรความรู้ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.3) สถานศึกษาควรมีการดำเนินการจัดระบบประกันคุณภาพภายในให้เป็นปัจจุบัน มีขั้นตอนที่ชัดเจน และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมอื่น เช่น อธิปไตย 4 พรหมวิหาร 4 เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมและประสิทธิผล

2.2) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้เห็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่ชัดเจนมากขึ้น

2.3) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการนำเสนอแนะจากการประเมินภายนอกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพทั้งระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์สินี วาดวงศ์ และ ประเสริฐ เรือนนระการ. (2561). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 9(1), 25–37.
- ณัฐยานันท์ ริมยินดี. (2561). *การบริหารงานวิชาการตามหลักมรรค 8 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2*. (พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ธนัญกะสิขณ์ บำรุงโอษฐ์สกุล. (2563). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอภิปาฐ 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- นภกช สาคร. (2559). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. (ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- บุญเลิศ วีระพรกานต์. (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 9(1), 168-169.
- วิจิตร คตเกี่ยว. (2562). การศึกษาเชิงวิเคราะห์มรรคมงคล 8 ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับภาวะสมดุลของระบบนิเวศ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(3), 82-95.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2566). *คู่มือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2561). *กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก <https://www.onesqa.or.th/upload/download/202110150943124.pdf>.